

Hudební nauka 1

ukrajinsky

1.kapitola (Розділ 1)

Чого ми навчимося?

звук, ціла нота, пів-, четвортинна-, восьминога-, нотний алфавіт, ноти c1-c2

Навколо нас чути звуки.

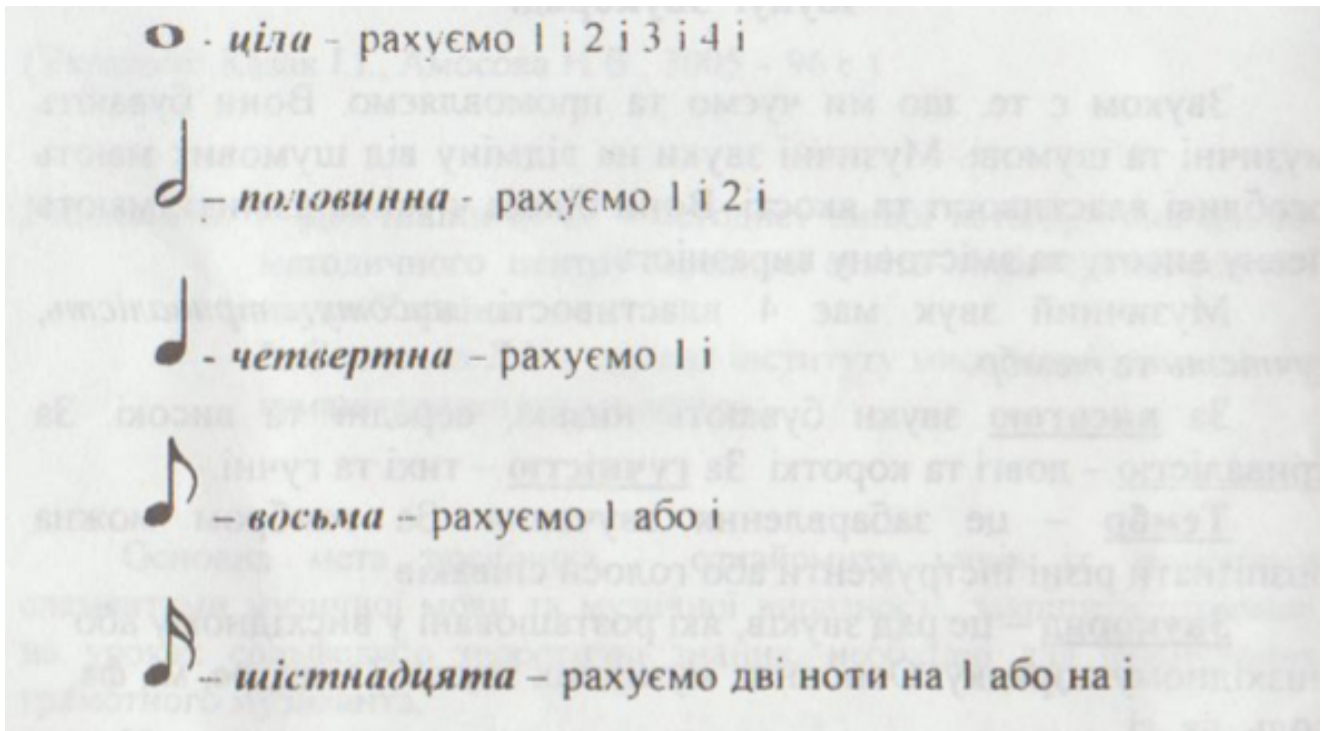
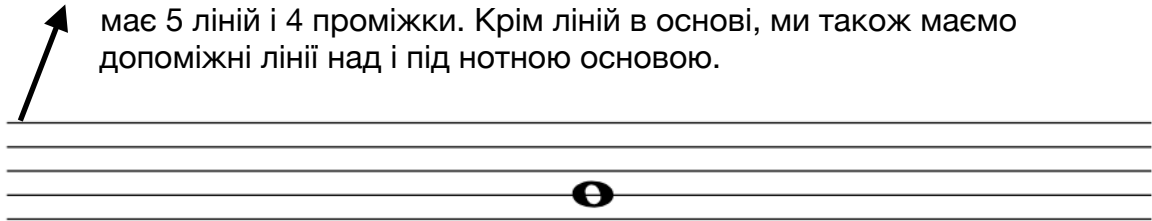
Що таке звук?

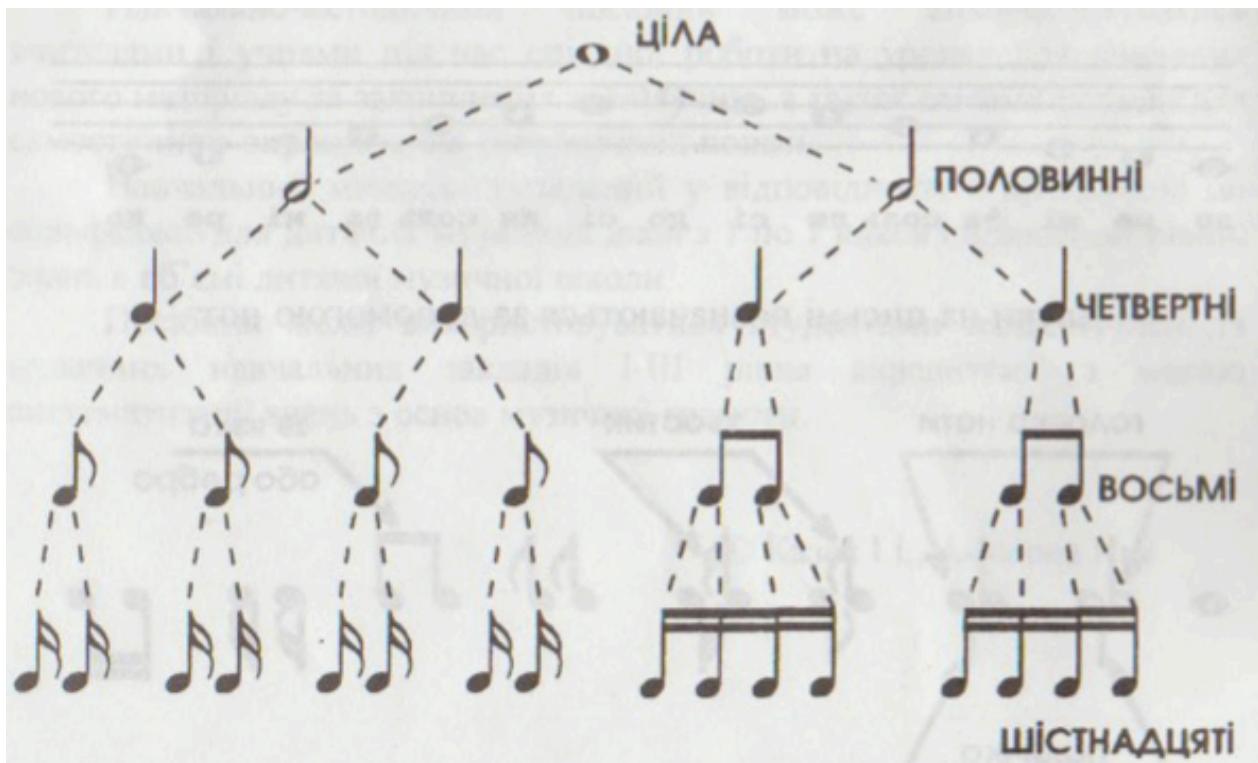
Звук - це все, що ми чуємо. Гойдання автомобіля, плескання, стукіт по столу або дзенькіт дзвінок.

Звук, для якого можна визначити його висоту, є тоном. Щоб записати тон, потрібна нота. Що таке нота?

Нота (nota)- це знак для тону. Нот багато видів, вони мають різну довжину, свою назву, а також свою форму.

Це нотна основа (notová osnova). У нотній програмі записуються ноти, має 5 ліній і 4 проміжки. Крім ліній в основі, ми також маємо допоміжні лінії над і під нотною основою.

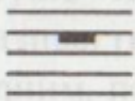

Напиши ноти, які ми щойно вивчили:

Four musical staves are provided for writing notes. The first staff contains a whole note (цїЛА). The second staff contains a half note (ПОЛОВИННІ). The third staff contains a quarter note (ЧЕТВЕРТНІ). The fourth staff contains an eighth note (ВОСЬМІ).

Пауза – це знак мовчання в музиці, перерва в звучанні. Паузи бувають такі ж, як і тривалості нот.

 - ціла, рахуємо 1 і 2 і 3 і 4 і

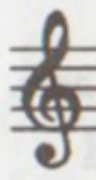
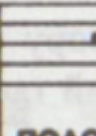
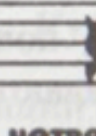
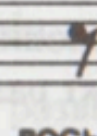
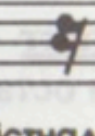
– половинна, рахуємо 1 і 2 і

– четвертна, рахуємо 1 і

– восьма, рахуємо 1 або і

– шістнадцята, рахуємо дві паузи на 1 або на і

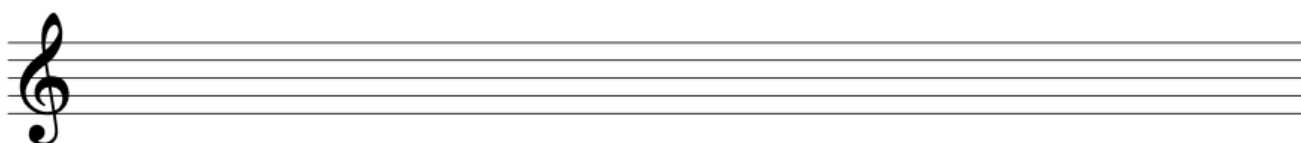
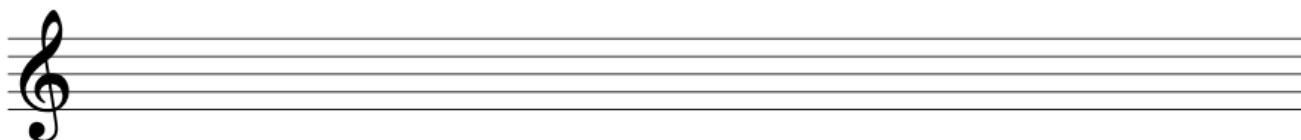

ціла	половинна	четвертна	восьма	шістнадцята

На початку нотної програми ми завжди повинні написати ключ. Без ключа ми не можемо грати або співати.

Існує більше видів ключів, ми сьогодні навчимося писати скрипковий ключ, який будемо використовувати найчастіше. Скрипковий ключ також іноді називають ключем G, оскільки він починається на лінії для тону g1.

Написання скрипкового ключа:

музичний алфавіт

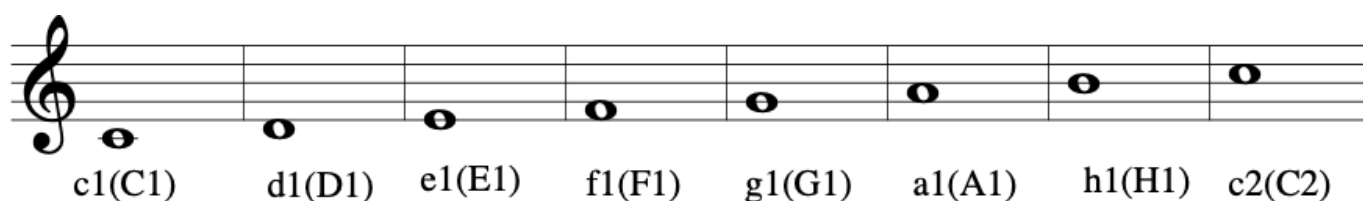
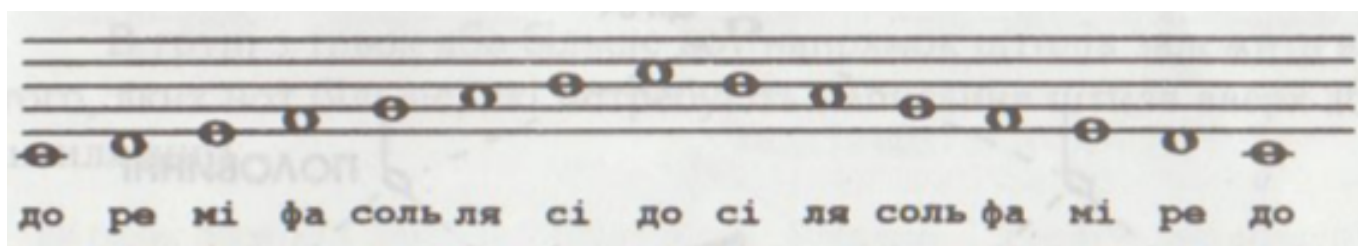
Як і в школі, в музиці є нотний алфавіт:

C D E F G A H C

перша октава

Ми вже вивчили нотний алфавіт. Кожен тон алфавіту в музиці представлений по кілька разів, щоб розрізнити звуки, кожен тон пишеться по-різному. Наприклад, c1, c2, C, c.

Сьогодні ми вивчимо тони від c1 до c2. Ці тони лежать в так званій першій октаві.

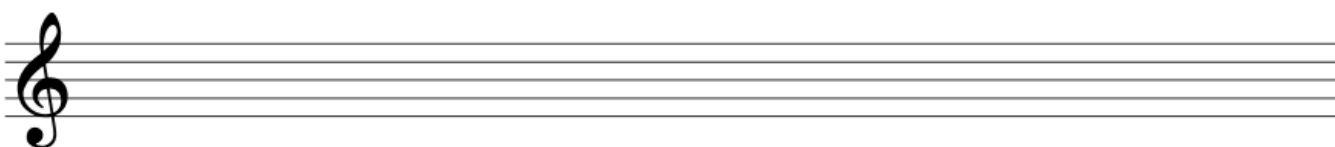
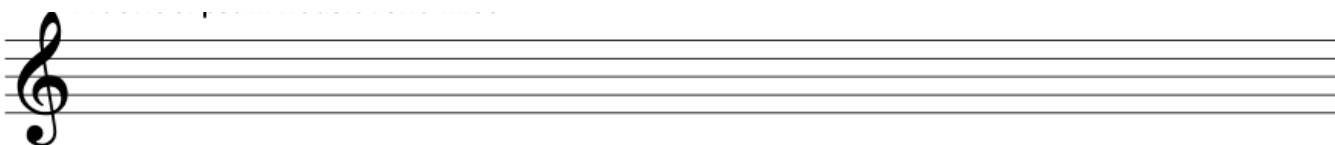
У першій октаві ноти пишуться завжди з малої літери! Але перед тим, як їх вивчити, ви можете використовувати великі літери, які знаходяться в дужках.
Зверніть увагу, що тон с1 лежить на 1.допоміжній лінії під нотною основою.

Тренування

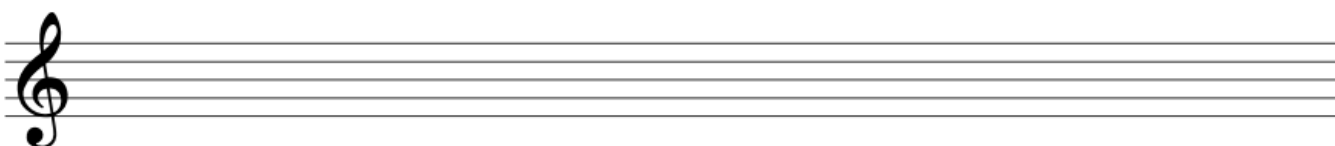
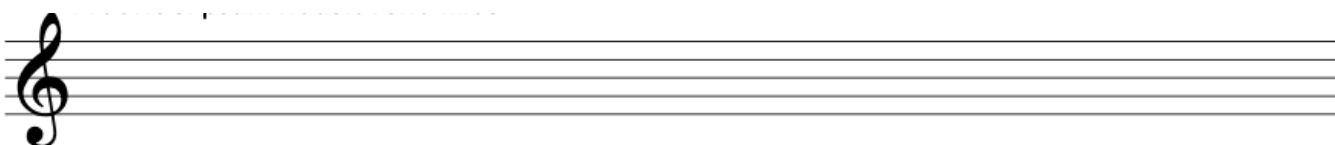
1) З'єднай те, що між собою належить, під кожною нотою і тире напиши числом на скільки триває

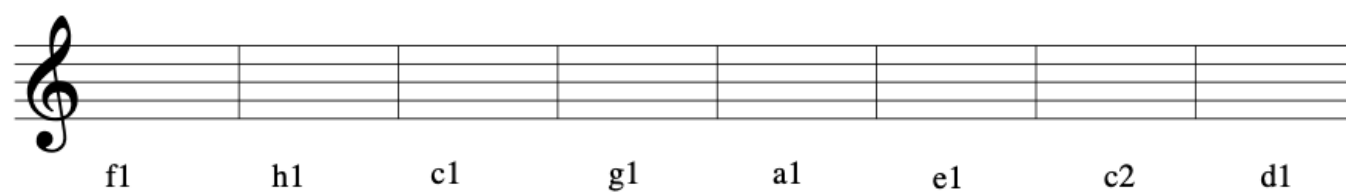
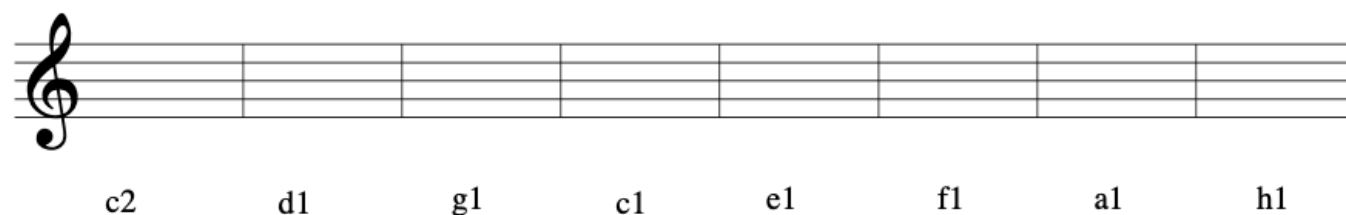
2) Практика написання скрипкового ключа

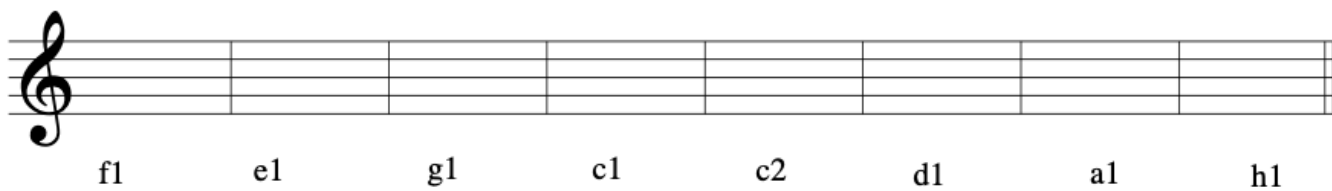
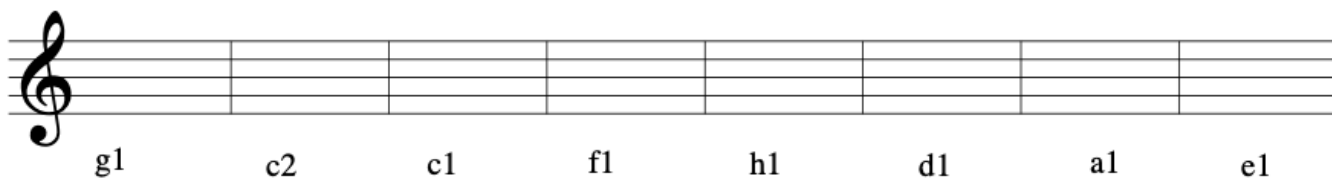

3) Напишіть ноти від с1 як вони йдуть підряд до с2

4) Опишіть або запишіть ноти:

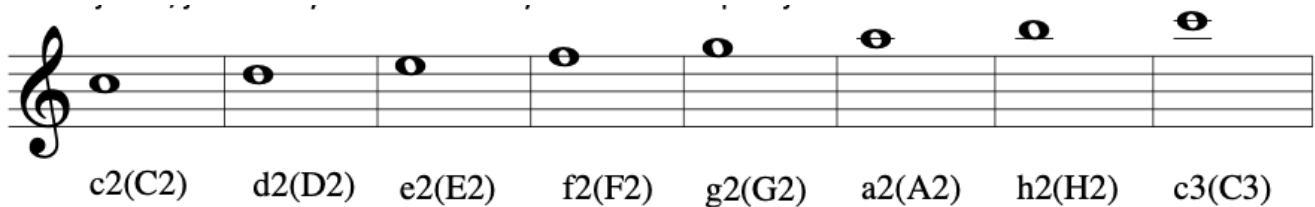

2. kapitola (Розділ 2)

Ми вже вивчили першу октаву. Сьогодні ми вивчимо другу октаву, тобто тони від c2 до c3. Зверни увагу на допоміжні лінії над нотною основою.

Ви помітили, як ноти алфавіту повторюються знову і знову?

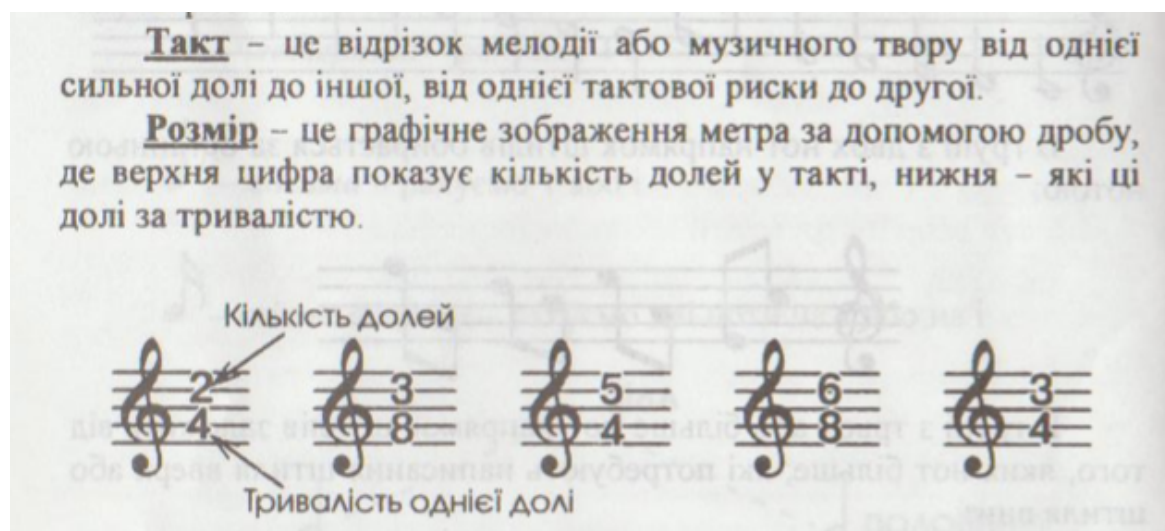

Властивості тону

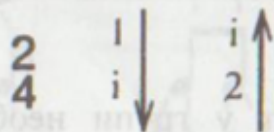
Кожен тон має 4 характеристики:

- 1) **висота**=визначити, чи є тон високим або низьким
- 2) **Довжина**=на скільки часу триває тон
- 3) **сила**=наскільки сильно чи слабо ми граємо тон
- 4) **колір**=на кожному інструменті окремі ноти звучать по-різному, кожен інструмент має свій "колір", тобто ми знаємо, грає він фортепіано чи труба

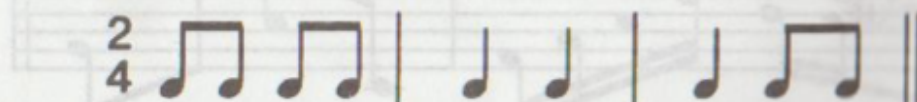
Такт

Розмір дві чверті $\frac{2}{4}$ показує, що в такті дві долі, і кожна доля за тривалістю дорівнює чверті. Перша доля сильна, а друга – слабка. Диригуємо та рахуємо:

Тривалості в такті за цим розміром групуються таким чином:

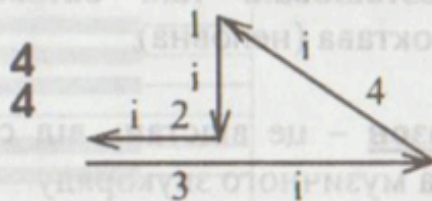

Зауваж, що на кожен такт ми можемо вмістити лише два періоди, складені з різних нот. Якщо скласти окремі ноти і їх епохи, то в кожному такті завжди виходить по дві епохи.

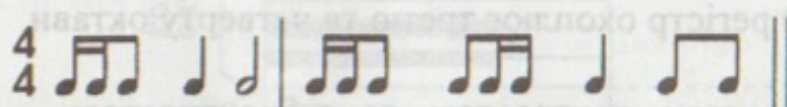
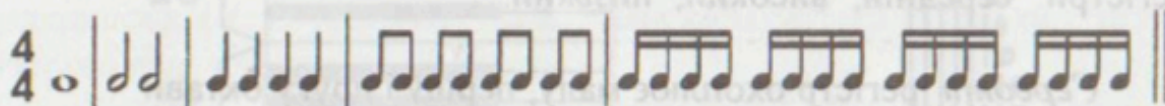
Зверни увагу, що якщо в пісні більше рядків, то позначення тактів не пишеться на наступних рядках.

Розмір чотири чверті $\frac{4}{4}$ показує, що в такті чотири долі і кожна доля дорівнює чверті. Це складний розмір тому, що у ньому дві сильні долі: перша та відносно сильна – третя.

Диригуємо та рахуємо:

В такті можуть бути такі тривалості нот:

1 + 1 + 1 + 1 = 4   2 + 2 = 4

4       $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + 1 + 1 = 4$

Тренування

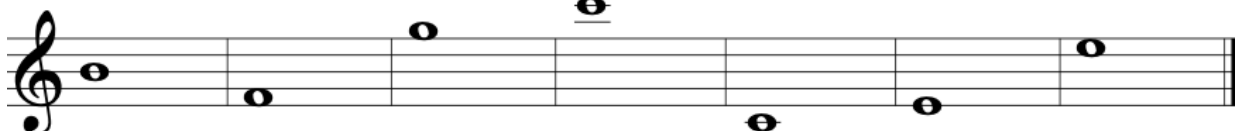
1) Опишіть або запишіть ноти:

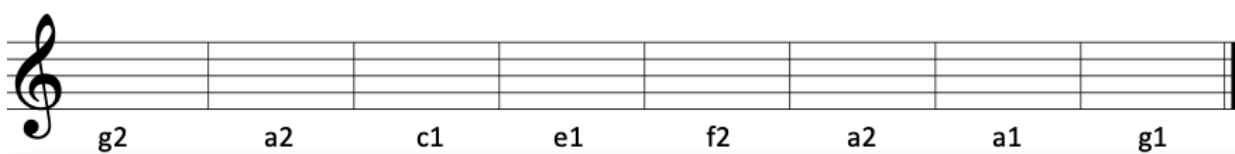
a2   e2   f2   c3   d2   e2   c2   g2

c2   e2   a2   f2   g2   h2   c3   d2

c3   e1   a2   f2   h1   c2   d2   g1

g2   a2   c1   e1   f2   a2   a1   g1

The image displays a musical score for a song melody, consisting of five staves. The first staff shows a melody with notes on a treble clef staff. The second staff is empty, with pitch labels (a2, f2, c3, g1, e1, e2, h2, c3) written below it. The third staff shows a melody with notes on a treble clef staff. The fourth staff is empty, with pitch labels (c2, e1, a2, h2, e1, c3, f2, d2) written below it. The fifth staff shows a melody with notes on a treble clef staff. The sixth staff is empty, with pitch labels (d1, a1, g2, e2, c1, g1, d2, h2) written below it.

a2 f2 c3 g1 e1 e2 h2 c3

c2 e1 a2 h2 e1 c3 f2 d2

d1 a1 g2 e2 c1 g1 d2 h2

Збільшення ритму

Ритм - це ноти, з яких складається пісня-пів, восьминога, ціла. Кожна нота триває певну кількість разів.

Якщо ми не дотримуємося довжини нот під час гри або співання, ми неправильно граємо ритм.

Під час витискання ритму ми рахуємо вголос за позначенням такту. Руками "граємо", тобто плескаємо пісню або вправу.

Маємо такт 2/4, тобто рахуємо першу другу

перша друга перший - другий Перший - її дру - гаї перший дру - гаї

Маємо такт 4/4, отже, будемо рахувати перший-другий-третій-четвертий

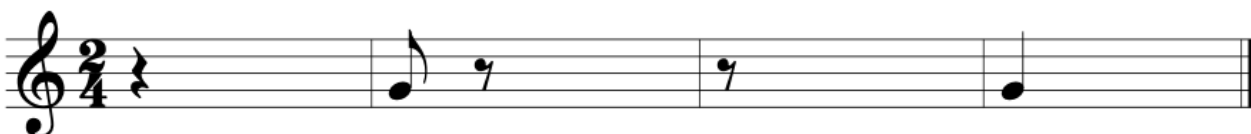
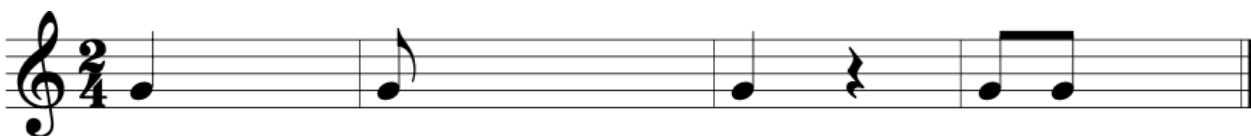
перша друга третя четверта перша - друга - третя - четверта

перший -ній дру - ой третій - чверть - та перша - друга третій четвертий

Заповнення тактів

У наступних вправах ми будемо доповнювати такти. Зверни увагу, що такти неповні - в них бракує часу. Ваше завдання полягає в тому, щоб доповнити їх так, щоб вони були в кожній правильній кількості разів. Обережно підрахуйте час!

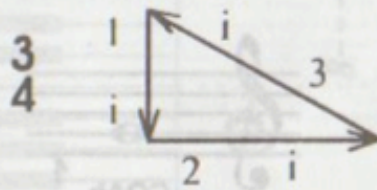

3. kapitola (Розділ 3)

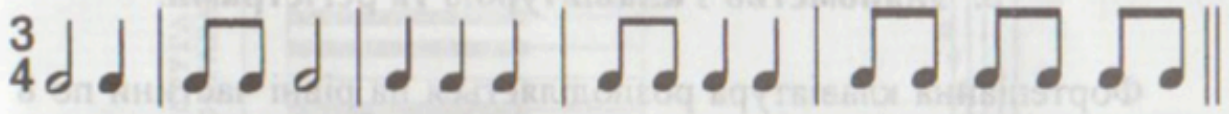
Такт 3/4

Розмір три чверті $\frac{3}{4}$ показує, що в такті три долі, і кожна доля дорівнює чверті. Перша доля сильна, друга -- відносно сильна, третя -- слабка.

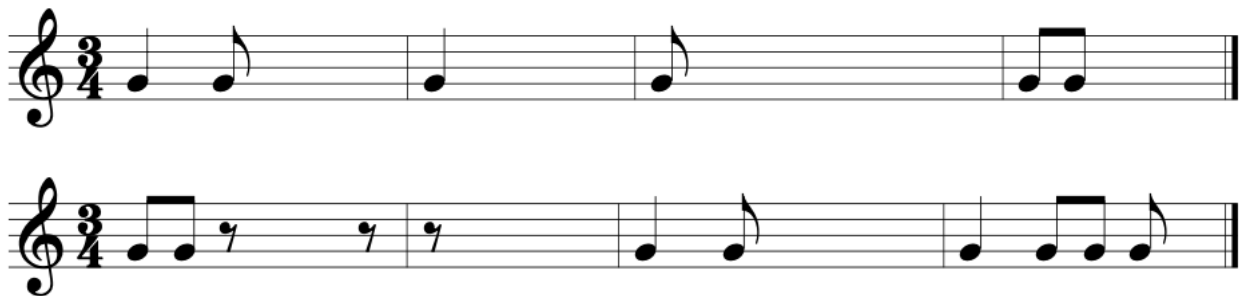
Диригуємо та рахуємо:

В такті тривалості розподіляються у групи нот за кількістю долей:

Практикуйте додавання такту 3/4:

звукоряд

звукоряд - це ряд тонів, які йдуть за певними правилами Існує багато видів шкал, ми починаємо вивчати шкали дури Перша шкала - це шкала C-dur.

C dur

Спробуйте записати шкалу C-dur. Не забувайте про скрипковий ключ і не пропустіть жодної ноти:

акорд

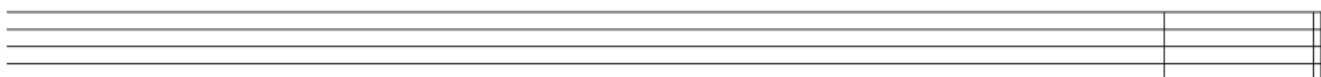
Акорд це співзвуччя, що складається із трьох і більше звуків. Якщо звуки акорду звучать разом, одночасно, то акорд називається *гармонічним*. Якщо звуки акорду звучать один за одним, послідовно, то акорд називається *мелодійним*.

Тональний квінтакорд (Т5) (“Сніговик”)

Т5 - акорд, що утворює 1-й, 3-й і 5-й тони шкали. Таким чином, Т5 від шкали С-мажор утворюється нотами с, е, г.

Спробуйте записати шкалу С-мажор і її тонічний квінтакорд:

Напівтони

Є найменша відстань між двома тонами

У дюрівій шкалі є півтони між 3-4-м і 7-8-м тонами. Решта - цілі тони.

Усю ноту й півтону впізнаємо й на слух:

Слухай і записуй, що таке весь тон, а що півтон

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

5. _____ 6. _____ 7. _____ 8. _____

Тоніна

Тоніна — це приналежність пісні до певної шкали.

Це означає, що ми використовуємо гами і "складаємо" з них пісню.

Ми використали тони з шкали C-dur і створили з них пісню Ovčáci čtveráci:

Пісня в тональності C-dur.

Написання ніжок

Поки що всі ніжки біля нот я писав вгору.

Правильно лапки від ноти h1 пишуться вниз:

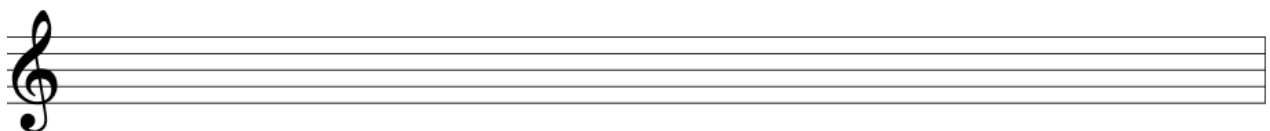

h1

Але це не завжди є правилом. Подивіться на наступний приклад.

Практикуйте написання лапок. Запишіть ряд нот від c1 до c3 з правильним напрямком лапок.

Нота з крапкою

Крапка, яка стоїть збоку від ноти, збільшує її тривалість на половину.

1i 1i 5i 1i 1i 3i 1i 2 1i 2 1-та 1 -та
 2i 2i 6i 2i 2i 3i
 3i 3i
 4i 4i
 5i
 6i

Крапка біля ноти подовжує ноту на половину її значення.

Спробуйте плескати ритм:

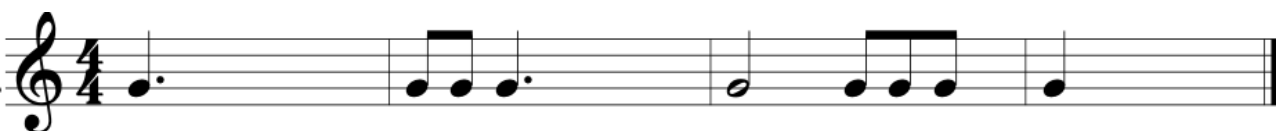
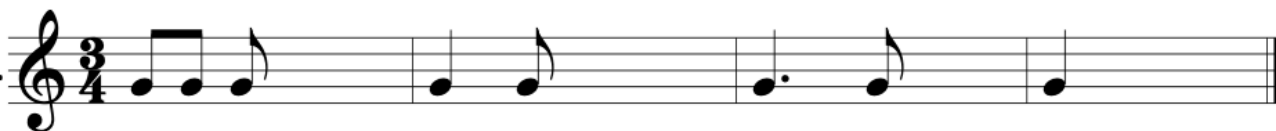
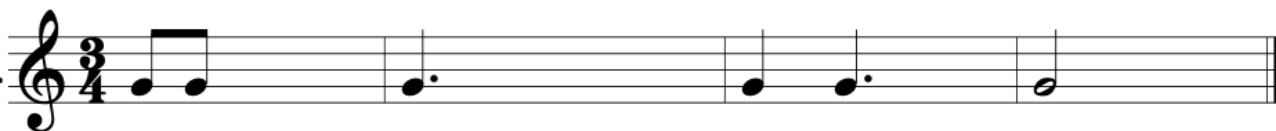
перша друга третя четверта пер - ша друга третя четверта

перша друга третя четверта пер - ша друга третя четверта

Тренування

1) Доповніть такти

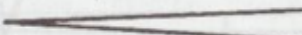
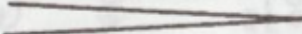

4. kapitola (Розділ 4)

Крім того, що я вже вивчив, в музиці є й інші поняття, знаки і знаки. Вони розповідають нам, як швидко грається пісня, як сильно або слабо, яким чином або з яким настроєм.

У музиці використовується італійська мова, щоб весь світ розумів ці поняття.

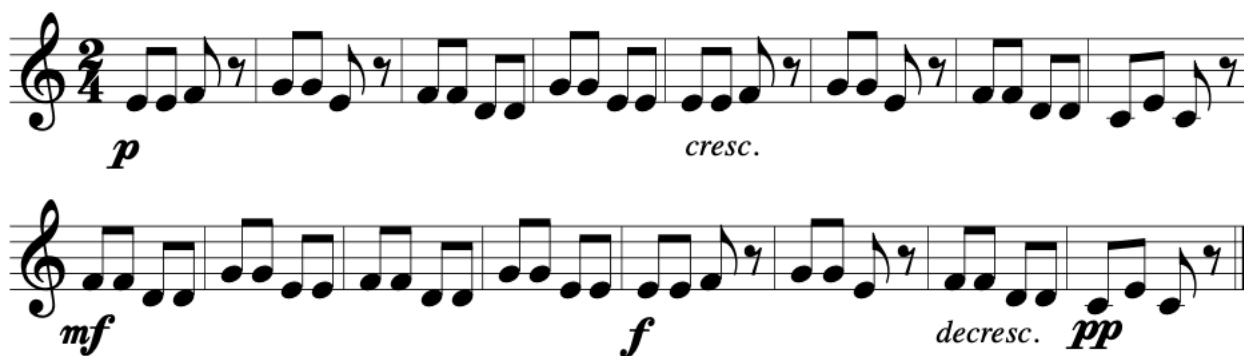
<u>Динаміка</u> – це сила, гучність звучання.	
<i>pp</i>	– піанісімо – дуже тихо;
<i>p</i>	– піано – тихо,
<i>mp</i>	– мецо піано – помірно тихо;
<i>mf</i>	– мецо форте – помірно гучно;
<i>f</i>	– форте – гучно;
<i>ff</i>	– фортісімо – дуже гучно;

	– кресцендо – поступово гучно;
	– димінуендо – поступово тихо;
<i>subito p</i>	– субіто піано – раптово тихо;
<i>sf</i>	– сфорцандо – раптово голосно.
<i>></i>	– акцент – гучне виділення одного звуку або акорда

Запис говорить нам, що початок пісні ми повинні грати помірно, на останньому такті ми повинні поступово посилитися, коли будемо грати сильно.

Crescendo i decrescendo також можуть бути написані словами:

Артикуляційні знаки

staccato=коротко, позначається крапкою над нотою або під нотою

tenuto=довго, позначається комою над нотою або під нотою

Зміни темпу

Темп - це швидкість, з якою ми граємо пісню.

accelerando=поступово прискорюватися (accel.)

ritardando=сповільнювати темп (rit.)

Репетиція, primavolta, secondavolta

Репетиція - знак повторення.

Primavolta - граємо вперше

Secondavolta-граємо вдруге, primavolt пропускаємо.

Повторюємо всю пісню

Повторюємо тільки частину пісні

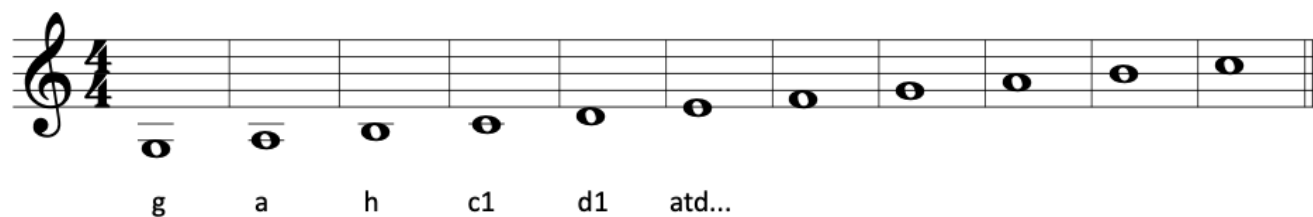
primavolta

secondavolta

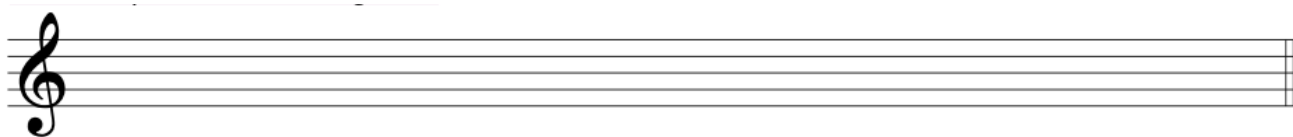

Малі h,a,g

Ми вивчили ноти від c1 до c3. Якщо ми підемо по сходах від c1 до низу, то знайдемо маленьку октаву. Мала октава позначається малою буквою без числа. Ми вивчимо тільки три тони з цієї октави - h, a, g

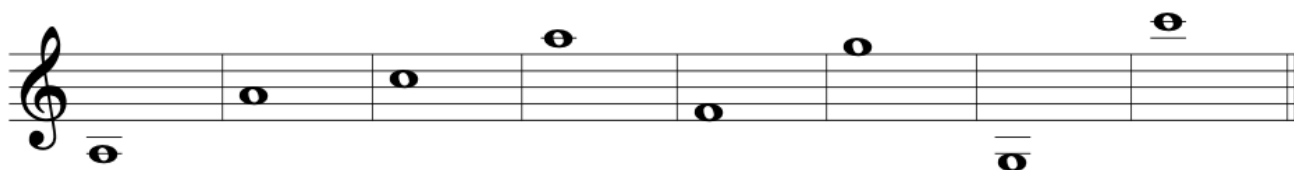

Спробуйте записати ряд тонів від g до c3:

Тренування

Запишіть або опишіть ноти:

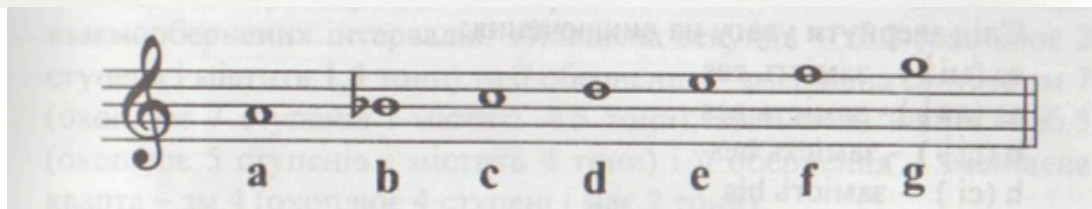

5. kapitola (Розділ 5)

знак

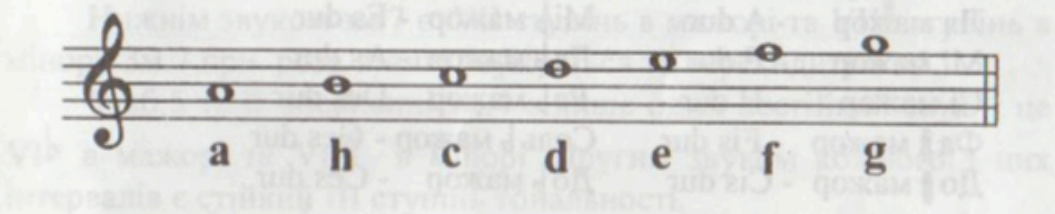
Між знак належать дієз, бемоль і бекар.

Літерна система позначення музичних звуків була винайдена в X столітті Гукбальдом та Оддо із Ключі. Її суть полягала в тому, що звуки мінорного звукоряду, який починався з ноти ля і містив у собі II понижений ступінь (сі-бемоль) були названі першими сімома літерами латинського алфавіту.

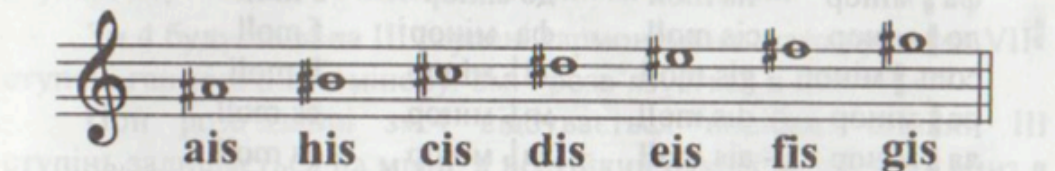

Пізніше для назви звука сі була введена літера латинського алфавіту H (ха); літера B (бе) залишилась для позначення звука сі-бемоль.

Таким чином, звукоряд за білими клавішами в теперішній час має такий вигляд:

Для позначення звуку, який підвищений на півтона, до літери латинського алфавіту, який означає назву звуку, додають склад is (ic)

Для позначення звуку, який понижений на півтона, до літери латинського алфавіту, який означає назву звуку, додають склад es (es), але якщо голосна цього складу збігається з голосною назви звуку, то голосна складу опускається.

